

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četrto leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrto leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 13. februarja 1867.

Gospodarske stvari.

Pravi čas les sekati.

Pri zidanji pohištev ali stavbi kmetijskih poslopj se mora pred vsem na to gledati, da so trdna in čvrsta.

To se pa le po tem doseže, če se les, ki se potrebuje, ob takem času seče, ko je drevesni sok s luknic, v katerih se pretaka po deblu, že nazaj stopil, in še te luknjice zapró. Takrat les svojo moč in trpež dobí.

Čas, kadaj sok z luknic drevesnih nazaj stopi, nam natora sama naznanja s tem, da listju živež odzame.

Že meseca vinotoka in listopada pada listje z dreves, meseca grudna pa je drevó brez listja; to je tedaj znamenje, da je sok luknice po deblu popolnoma zapustil, se umaknil in zaprl.

Potem takem je mesec gruden (december) pravi čas, da se les za zidanje in drugo tesarsko robo seka. Že meseca prosenca (januarja), če le ni hud mraz, začne sok zopet v deblo prihajati, in prihaja meseca svečana in sušca tem več, čem bolj se začne rastlinsko življenje.

Od tega se piše v nekem kmetijskem časopisu za Vestfalijo in Lipe to-le: Štiri drevesa, po 30 čevljev dolga, enake debelosti in starosti, ki so na istem mestu rastle, so se posekala meseca grudna, prosenca, svečana in sušca; okovala so se po 6 palcev na širjavo, po 5 pa na visoko.

Ko so se do dobrega posušila, se denejo na obeh koncih na oder in položi se na-nje velika teža. In kaj se je pokazalo? — Največo moč je pokazalo drevó meseca grudna posekano, 12 odstotkov manj moči tisto, ki je bilo meseca prosenca posekano, 20 odstotkov manj meseca svečana, in celó 38 odstotkov manj meseca sušca posekano.

Smrekovi hloidi za stebre porabljeni in o raznem času sekani so tudi bili raznega trpeža. Oni, ki so v soku bili sekani, stali so komaj po 4 do 5 let v zemlji, oni pa, ki so bili grudna sekani, trpeli so celih 16 let, predno so segnjili.

Sodje, ki so iz lesa o raznih mesecih sekanega, narejeni, so tudi bolji ali slabiji, kakor so bile luknjice v lesu že zaprte ali ne, ko je bilo drevo sekano. V sodu, iz lesa meseca januarja sekanega, je čez leto in dan izpuhtelo vina poldrugi bokal; iz soda meseca sušca sekanega pa 8 bokalov.

Naši stari očetje so sekali les za poslopja od 1. do 12. grudna, in pohišstva, ki so nam je zapustili, nam spričujejo, da so les o pravem času podirali.

Moč iz starih časov najdenega lesa se potem razodeva, da se ne dá niti upogniti niti prekreniti ali prelomiti, kakor onega v soku sekanega. Tudi črv se ga ni podstopil, ker črv se naredí iz strjenega soka.

To vse kaže, kako važno je to, kadaj se seka les. Sedanji čas, ko les dražji prihaja in ga je zmiraj manj, je treba tem več na to paziti, da se les seka v takem času, da je trden.

Iz časnika gosp. družbe gornje-avstrijske.

Kako se dobrota moke spoznava?

Dostikrat smo se pri razstavah kmetijskih pridelkov čudili, ko smo videli, kako povrhoma se pšenična ali ržena moka presojuje.

Pred vsem drugim se nam treba zdí opomniti, da je napačno, ako se le po videzu sodi dobrota moke.

Kako tedaj se spozná vrednost moke?

Tako-le prav gotovo:

Če je na pr. pšenična moka iz dvajset mlinov razstavljena, naj se vzame vsake sorte en lot in vsak lot se dene posebej v majhino lončeno skledico, potem se na vsak lot moke vlije pol lota čiste vode, in se tako skup pomeša, da se testó napravi.

Potem se pretipa in pregleda vsako posamezno testo. Najčvrsteje testó je znamenje najboljše moke, najmehkeje pa najslabeje. Zakaj? zato, ker dobrota moke obstóji najbolj v tem, koliko da zdá; po tem takem je moka, iz ktere se trdneje testó umesi, tudi tečnejša in boljša od one, iz ktere se mečje testo naredí.

Samo po sebi se razume, da ni vselej mlinar kriv, ako je moka boljša ali slabejša, ker boljše ali slabeje žito, iz ktere se moka melje, dela velik razloček. Pšenica iz bolj južnih krajev, kjer se vlečec (rastlinski lim) v zrnu bolj zgodí, tudi boljšo moko dajè, kakor pšenica iz severnih krajev, kjer se vlečec tako bogato in popolnoma ne razvije.

Če je krepkeje testó tudi po barvi (lepo belorumenó, ne pa sivo-belo) prav svetlo, ni samo za-nj porabljena moka najboljša, temuč se prišteva tudi k najlepšim. Pri moki se zná pa tudi to primeriti, da je ena sorta najboljša, druga pa najlepša. Kteri naj se zdaj prednost dá? — tisti, ki je najboljša.

Nova kupčija.

* Oblanice (stružine, Hobelspänne) so novo kupčijsko blagó, ki ga zdaj v Ameriki skor sploh rabijo za to, da s takimi oblanicami natlačijo modróce, mehke klopí (sófe) in stole namesti žime, dlake, mahú in druge enake blazine. Amerikanci imajo preprosto in zeló bistroumno napravljeno mašino, s katero iz lesá režejo oblanice, podobne nitkam, ki so tanke in dolge kot žima. Les, ki ga rabijo zato, je javor, topol in drugo cenó lesovje, ki nekoliko diší, da z duhom odvráča móle. S temi lesenimi nitkami napolnjeni mo-